

بررسی و تبیین میزان سرمایه اجتماعی در بین دانشجویان (مطالعه موردی: دانشجویان دانشگاه سمنان و دانشگاه آزاد سمنان)

دکتر علیرضا عرفانی، عضو هیات علمی دانشگاه سمنان
اکرم چرم گر، دانشجوی کارشناسی اقتصاد دانشگاه سمنان
الناز ثنائی، دانشجوی کارشناسی اقتصاد دانشگاه سمنان
پگاه زارعی، دانشجوی کارشناسی اقتصاد دانشگاه سمنان

چکیده

در حال حاضر نقش و جایگاه سرمایه اجتماعی کارآفرینی به عنوان یکی از عوامل به یقین تعیین کننده در فرایند توسعه سازمانها و کشورها توجه صاحبانظران علمی و مدیران را بیش از پیش به خود جلب نموده است. کوششهای فراوان صاحبانظران علمی در شناخت هر چه بیشتر و رفع تنگناهای علمی گسترش سرمایه اجتماعی و همچنین تلاش مدیران در جهت پیاده سازی موفق الگوها و دست آوردهای علمی این حوزه گواهی روشن بر این مدعا می باشد. نقش و کارکرد مفاهیم مترتب بر سرمایه اجتماعی در حوزه های متعدد علمی نظیر علوم اجتماعی، مدیریت و اقتصاد باعث شده تا این موضوع از منظر دیدگاه های مختلف مورد بررسی قرار گیرد. به هر صورت آنچه مسلم است سرمایه اجتماعی یکی از شروط لازم توسعه در هر جامعه محسوب می شود و از این رو می توان گفت تلاشها و کوششهای گسترده ای از سوی مسئولین و مدیران اجرایی جهت ایجاد، حفظ و ارتقای سرمایه های اجتماعی صورت می گیرد. در کشور ما نیز اخیراً این مقوله از سوی صاحبانظران در حوزه های علمی و نظریه پردازی و از سوی مسئولین در مقام عمل و اجرا مورد توجه قرار گرفته است. در این بین یکی از نهادهایی که ارتباطات تنگاتنگی با سایر نهادها داشته و بر کارکرد و موفقیت آنها تأثیرات مستقیم و

غیرمستقیم فراوان دارد، آموزش عالی می باشد که دانشگاه ها بارزترین مصداق آن می باشند. دانش آموختگان دانشگاه ها به عنوان نیروی کار متخصص در سایر نهادها مسئولیتها را عهده دار می شوند. لذا بر کسی پوشیده نیست که کیفیت آموزشهای تخصصی، مهارتهای کسب شده و بینش و دیدگاه های دانشجویان از جمله عوامل مهم در عملکرد سایر نهادها و در کل تأثیرگذار بر توسعه است. در همین راستا یکی از مقوله های مورد توجه چگونگی شکل گیری سرمایه اجتماعی در بین دانشجویان می باشد که لازم است دانشگاه ها در کنار فعالیتهای اصلی خود یعنی آموزشهای تخصصی به این موضوع نیز توجه لازم را نشان دهند. بر این اساس مقاله حاضر میزان سرمایه اجتماعی را بر اساس مدل پاکسون در بین دانشجویان دانشگاه سمنان و دانشگاه آزاد اسلامی سمنان مورد سنجش و بررسی قرار داده است. نتایج بدست آمده دلالت بر عدم وجود سرمایه اجتماعی در سطح قابل قبول بین دانشجویان بررسی شده دارد.

واژگان کلیدی: سرمایه اجتماعی، آموزش عالی

مقدمه

اقتصاددانان کلاسیک عوامل اصلی شکل گیری رشد اقتصادی را نخست در سرمایه فیزیکی و سپس در نیروی کار جست و جو می کردند. در دهه شصت میلادی نئوکلاسیکهای چون شولتز و بکر ایده سرمایه اجتماعی را مطرح کردند "که به واسطه آن اعضای جامعه از طریق بهره گیری از آموزش به خصوص آموزش های فنی و حرفه ای، می تواند توانایی خود را تقویت کرده و افزایش تولید را تسهیل کنند" [۱]. از سال های ۱۹۸۰ به بعد مفهوم سرمایه اجتماعی به صورت جدی وارد ادبیات علوم اجتماعی به خصوص جامعه شناسی می شود که در شکل اولیه اش ابتدا توسط جاکوبز، بوردیو، پاسرون و لوری مطرح و سپس توسط کسانی چون کلمن، بارت، پاتنام و پرتز بسط و گسترش داده شد.

بطور کلی طبق نظر اقتصاد دانان، توسعه هر کشوری در گرو انباشت سرمایه بوده که این سرمایه، به سه شکل سرمایه فیزیکی، سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی موجود است. سرمایه فیزیکی و انسانی پیشینه طولانی تری نسبت به سرمایه اجتماعی دارند و پژوهش ها و تحقیقات بسیاری در آن موارد صورت گرفته است. اما سرمایه اجتماعی اگر چه سابقه ذهنی طولانی در علوم اجتماعی دارد، اما سابقه این اصطلاح در معنایی که امروزه به کار می رود تقریباً به ۸۰ سال پیش برمی گردد که این نشان دهنده نو ظهور بودن آن می باشد و به همین دلیل علی رغم پوشیده نبودن نقش و جایگاه سرمایه فیزیکی و انسانی اهمیت سرمایه اجتماعی تا حدودی نا شناخته مانده است.